

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Η Ελλάδα στον κόσμο

Ελληνικοί Τόποι και Μνημεία

A. Ελληνική Φύση

► Η φυσιογνωμία του Ελληνικού Τοπίου:

1. Ποικιλότητα και πολυμορφία.
2. Αρμονικός συνδυασμός αντιθέτων (βουνά και θάλασσες, πυκνά δάση και ανοιχτοί ορίζοντες).
3. Διάργεια, φωτεινότητα.
4. Μέτρο και ισορροπία.

► Η συμβολή του Ελληνικού Τοπίου στη διαμόρφωση της πολιτισμικής φυσιογνωμίας του λαού μας:

1. Εμπέδωση της αξίας του μέτρου και αποφυγή της υπερβολής.
2. Καλλιέργεια ανυπότακτης διάθεσης.
3. Ανάπτυξη στοχαστικού / ερευνητικού πνεύματος.
4. Επικράτηση του ορθολογισμού.
5. Καλλιέργεια της καλλιτεχνικής ευαισθησίας και της φιλονικίας.

B. Μνημεία

► Η σημασία των Μνημείων:

1. Ως ζωντανά απομεινάρια παλιότερων πολιτισμών αποτελούν πηγή γνώσης και μάθησης.
2. Πιστοποιούν την ενότητα και τη συνέχεια του εθνικού πολιτισμού μέσα στο χώρο και χρόνο, άρα είναι αναπόσπαστο στοιχείο της ταυτότητας και της φυσιογνωμίας του λαού.
3. Καλλιεργούν την εθνική συνείδηση και βαθαίνουν το εθνικό φρόνημα.
4. Εμπνέουν το θαυμασμό για τα κατορθώματα των προγόνων και παρωθούν στην ανάληψη μεγαλόπνοων έργων.
5. Προκαλούν αισθητική συγκίνηση και απόλαυση.

► Η σημασία των Μουσείων:

1. Κρατούν ζωντανή την παρουσία του χθες και φυλάγουν τη γνώση και τη σοφία του.
2. Με τα εκθέματά τους πιστοποιούν την ποικιλία των εκδηλώσεων και τη συνέχεια της πορείας του πολιτισμού.
3. Συμβάλλουν στην κατανόηση του τρόπου ζωής, σκέψης και δράσης των προγόνων.
4. Θερμαίνουν το εθνικό αίσθημα και καλλιεργούν την εθνική συνείδηση.
5. Προσφέρουν αισθητική συγκίνηση και απόλαυση.

► Η σχέση του επισκέπτη με τα Μνημεία πρέπει να ορίζεται από:

1. Αισθήματα σεβασμού.
2. Πνεύμα ειλικρινούς φιλομάθειας και ερευνητικής διάθεσης.
3. Ένταση όλων των αισθήσεων.
4. Επιθυμία βιωματικής επαφής.

Γ. Η συμβολή του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στη σταδιακή διαμόρφωση της κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας:

«Δεν υπάρχει "ευρωπαϊκός λαός" αλλά οι λαοί της Ευρώπης και ένα κοινό ευρωπαϊκό πεπρωμένο, το οποίο μπορούμε να δούμε από την επιθυμία όλων αυτών των χωρών που θέλουν να ανήκουν στην Ευρώπη για πολύ βαθύτερους λόγους από ό,τι η ευημερία ή το βιοτικό επίπεδο. Οι λόγοι αυτοί αντέχουν στη δοκιμασία του χρόνου» (**J. Delors**).

Η συμβολή του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στη διαμόρφωση μιας κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας αποδεικνύεται με πολλούς τρόπους:

1. Η ίδια η λέξη «Ευρώπη» είναι ελληνική.
2. Οι Έλληνες χάραξαν τα γεωγραφικά όρια μεταξύ Ευρώπης και Ασίας (Μηδικοί πόλεμοι).
3. Οι Έλληνες γέννησαν πολιτικά την Ευρώπη (δημοκρατία).
4. Οι Έλληνες γέννησαν πολιτιστικά την Ευρώπη (φιλοσοφία, τέχνη, αθλητισμός κ.λπ.).
5. Η Αρχαιοελληνική παιδεία κληροδοτήθηκε στους δυτικοευρωπαϊκούς λαούς μέσω ορισμένων διαχρονικών στοιχείων που προκύπτουν από τα πνευματικά της επιτεύγματα. Η αρχαιοελληνική παιδεία οικοδομήθηκε πάνω στην έννοια του **ΜΕΤΡΟΥ**, η οποία ενυπάρχει στις βασικότερες συλλήψεις - κατακτήσεις της κλασικής σκέψης. Αυτές είναι:

- **Ανθρωπιστική αντίληψη για τη ζωή** (ανάπτυξη του πολιτισμού με κέντρο τον Άνθρωπο).
- **Δημοκρατία** (ισορροπία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων).
- **Ελευθερία** (εναρμόνιση ατομικών και κοινωνικών επιδιώξεων).
- **Καλαισθησία** (συμμετρία, ισορροπία μορφής και περιεχομένου).
- **Ορθολογισμός** (διαλεκτική προσέγγιση της πραγματικότητας).
- **Αθλητικό ιδεώδες** (ισορροπία σώματος και πνεύματος).

Το πνευματικό αυτό οικοδόμημα μεταφέρθηκε προς τη Δύση μέσω ορισμένων ιστορικών σταθμών που είναι:

1. **Ο Αρχαιοελληνικός αποικισμός.**
2. **Η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία.**
3. **Το Βυζαντινό κράτος.**
4. **Μετά την κατάρρευση του Βυζαντίου, οι Έλληνες λόγιοι στη Δύση.**

Στη συνέχεια η περίοδος της Αναγέννησης σηματοδότησε το ξεκίνημα του ευρωπαϊκού πολιτισμού, όπως τον γνωρίζουμε σήμερα.

Οι Ευρωπαίοι αναγνωρίζουν την Ελλάδα ως ιστορική και πνευματική τους μητέρα: «Είμαστε όλοι Έλληνες» (Shelley).